

Koiran lisääntymiseen liittyviä ongelmia

Koiran lisääntymisongelmat oli yhtenä aiheena **Suomen Kennelliiton** jalostuspäivillä 13. **helmikuuta**. Aiheesta luennoinut Merja Dahlbom totesi, että lisääntymiseen liittyvät ongelmat ovat yleensä yksilön ongelmia. Harvemmin syynä ovat ovat perinnölliset ongelmat.

Sisäsiitoksen on kuitenkin havaittu lisäävän lisääntymishäiriöitä:

* narttujen puberteetti myöhästyy ja niiden kiimakäyttäytyminen on heikkoa
* uroksilla astumishalukkuus on heikkoa ja sperman laatu saattaa laskea

Astutuksista kuitenkin 85 prosenttia johtaa tiineyteen. Yleensä tiinehtymättömyys johtuu nartun vääristä astutusajankohdasta. Nartun puberteetin alkaminen on hyvin yksilöllistä. Kiiman myöhästymisestä voidaan puhua vasta, kun on kulunut puoli vuotta siitä, kun narttu on saavuttanut täysikasvuisten koiran painon.

Uros saattaa saavuttaa puberteetin 6-8 kuukauden iässä. Tässäkin voi kuitenkin olla huomattavia yksilöllisiä poikkeuksia.

Oikea astutusajankohta voidaan määrittää muun muassa seuraavin keinoin:

* seuraamalla nartun ja uroksen käytöstä
* laskemalla päiviä kiiman alkamisesta

• vaginasytologian avulla
• hormonimittausten avulla
Kypsän kiiman kesto vaihtelee yhdestä yhdeksään päivään.

Siemenneste säilyy yleensä vähintään kaksi päivää, usein useammankin päivän. Tästä syystä tiinehtymisen varmistumiseksi astutus

usein uusitaan päivän välein.

Piilo- kiveksisyys

Piilokiveksisyys on yleensä erillinen, useasti perinnöllinen ilmiö. Se voi johtua myös sikiökauden sukupuolen määräytymiseen liittyvistä häiriöistä.

Piilokiveksisyyden perinnöllisyyteen viittaa se, että sitä yleensä esiintyy tietyissä roduissa ja määräytyissä linjoissa.

Amerikkalaisen tutkimuksen mukaan piilokiveksisyyttä on 0,8 - 9,8 prosentissa koiria.

Piilokiveksisyys voi olla tois- tai molemminpuoleista. Laskeutumaton kives sijaitsee, yleensä nivuskanavassa tai vatsaontelossa. Kahdeksan viikon iässä vielä laskeutumaton kives voi ennakoita häiriötä, tosin kives voi vielä hyvinkin laskeutua. Niin sanottu jojo-kives, joka liikkuu nivuskanavassa edestakaisin, jää usein laskeutumatta.

Piilokiveksisellä uroksella on normaali sukupuolivietti ja se on heltemallinen.

Laskeutumatta jääneet kivekset suositellaan poistettavaksi ennen kuudetta ikävuotta, koska ne saattavat alkaa kehittyä kasvaimiksi.

Flegmaattisen astumisen syitä

Mahdollisia syitä flegmaattiseen astumiseen ovat fyysiset ongelmat tai hormonien epätasapainotilat, kuten kilpirauhasen vajaatoiminta.

Sairaudet, erilaiset vammat, lääkitys ja eturauhasen toimintahäiriöt saattavat vaikuttaa siemennesteen laatuun. Uroksen lisäkives sisältää siittiövarastoa, joten esimerkiksi vamman vaikutus siemennesteen

laatuun voi näkyä vasta kahden kuukauden kuluttua tapahtuneesta.

Siemennesteen laadussa voi tapahtua pysyviä muutoksia: aikaisemmin hyvin tiinehdyttänyt uros alkaa jättää tyhjiä narttuja. Tällöin syynä voi olla kivesten rappeutuminen ja siittiöiden häviäminen. Tähän voi vaikuttaa voimakas sukusiitos. Vastaavanlainen muutos on mahdollinen myös nartuilla.

Tulehdukset synnytysteissä

Jotkut uroksen omistajat edellyttävät, että nartun emättimen bakteerikanta tutkitaan ennen astutusta. Tämä on rutiinikäytäntönä perusteeton, koska nartulla kuuluu olla emättimessään tietty bakteerikanta. Aiheettomat antibiootit eivät ole suositeltavaa. Aihetta näihin tutkimuksiin ei ole, ellei nartulla ole mitään erityistä oiretta, esimerkiksi epänormaalia vuotoa.

Vastaavanlainen lajitelma bakteereja löytyy myös uroksen esinahasta. Myös stressinä voi olla osuutensa nartun tiinehtymättömyyteen.

Ovulaatioon tarvitaan korkea määrä LH-hormonia ja stressi vaikuttaa tämän hormonin erittymiseen. Niinpä helposti stressaantuvilla nartuilla tulisi välttää siirtoja ja pitkiä mat-

koja astutuksen alla.

Päivi Säviaho